

Співвідношення злочинів, передбачених статтями 198 та 209 КК України, із злочинами, спрямованими на фінансування терористичної або екстремистської діяльності

Беніцький А.С., доцент кафедри кримінального процесу Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка, кандидат юридичних наук, доцент

Придбання, отримання, зберігання чи збут майна, одержаного злочинним шляхом, а також відмивання злочинних доходів необхідно відмежовувати від використання майна для фінансування або іншого матеріального забезпечення терористичної або екстремистської діяльності.

Слід відзначити, що ознаки придбання, отримання, зберігання чи збуту майна, одержаного злочинним шляхом, містяться у злочині, передбаченому ст.258-5 (фінансування тероризму) КК. Оскільки фінансування тероризму може бути пов'язане з використанням доходів, здобутих злочинним шляхом, то у правозастосовчих органах виникають питання щодо відмежування фінансування тероризму від злочину, передбаченому ст. 198 КК.

Діяльність, спрямована на фінансування тероризму, ширша ніж придбання, отримання, зберігання чи збут майна, одержаного злочинним шляхом. Такі дії, як використання коштів або іншого майна, що були здобуті законним шляхом або в результаті вчинення адміністративного проступку чи цивільно-правового делікту, для фінансового чи матеріального забезпечення терористичної діяльності. охоплюються поняттям фінансування тероризму. У цьому полягає одна з істотних відмінностей придбання, отримання, зберігання чи збуту майна, одержаного злочинним шляхом, від фінансування тероризму. для здійснення якого не важливо, звідки було отримано ресурси – із законних чи незаконних джерел. Ознаки злочину, передбаченого ст. 198 КК, будуть відсутні, якщо кошти або інше майно здобуто не в результаті скоєння злочину.

Під ознаки фінансування тероризму підпадає діяльність особи, котра передає гроші або інше майно, здобуті злочинним шляхом, безпосередньо терористу для використання в злочинній діяльності, не укладаючи цивільно-правової угоди. Ознаки відмивання в цьому випадку відсутні, оскільки майно, яке передається для скоєння терористичного акту, не потрапляє до легального обігу, а залишається в «тіні». Тут має місце конкуренція двох правових норм – ст.ст. 198 та 258-5 КК. Як видається, ознаки придбання, отримання, зберігання чи збуту майна, одержаного злочинним шляхом, будуть поглинатися фінансуванням тероризму, оскільки вони виступають частинами дій, спрямованих на фінансове чи матеріальне забезпечення терористичної діяльності. Дії суб'єкта, котрий, заздалегідь не обцяючи, придбаває, отримує, зберігає чи збуває майно, одержане злочинним шляхом, для здійснення фінансування тероризму слід кваліфікувати за ст. 258-5 КК.

У правозастосовників можуть виникати питання про співвідношення фінансування тероризму із відмиванням злочинних доходів. Якщо суб'єкт із метою сприяння терористичній діяльності здійснить фінансову операцію

або цивільно-правову угоду з коштами або іншим майном, здобутими злочинним шляхом, його діяння будуть утворювати сукупність злочинів за ст.ст. 209 та 258-5 КК. Дії суб'єкта, який передає гроші або інше майно, здобуте злочинним шляхом, терористичному формуванню для використання в злочинній діяльності, не укладаючи цивільно-правової угоди, слід кваліфікувати за ст. 258-5 КК. Ознаки злочину, передбаченого ст. 198 КК, виступають частинами дій, спрямованих на фінансове чи матеріальне забезпечення терористичної діяльності, тому вони поглинаються фінансуванням тероризму. Якщо суб'єкт із метою сприяння терористичній діяльності здійснить фінансову операцію або цивільно-правову угоду з коштами або іншим майном, здобутими злочинним шляхом, його діяння будуть утворювати сукупність злочинів, передбачених ст.ст. 209 та 258-5 КК.

16 січня 2014 року кримінальне законодавство України було доповнено нормою, яка передбачає відповідальність за екстремістську діяльність (ст. 110-1). Однак уже 28 січня 2014 року Верховна Рада України цю норму виключила з кримінального законодавства. Між тим викликає інтерес співвідношення складів злочинів, передбачених ст. 198 та ст. 110-1 КК. У ч. 1 ст. 110-1 КК перелічено діяння, які законодавець відніс до екстремістських. Серед них є такі: 1) фінансування екстремістських діянь, тобто виготовлення, зберігання з метою збуту чи розповсюдження, а також збут чи розповсюдження екстремістських матеріалів, у тому числі через засоби масової інформації, мережу Інтернет, соціальні інтернет-мережі, використання чи демонстрування екстремістських матеріалів перед масовим зібранням людей, у тому числі на зборах, мітингах, під час вуличних походів, демонстрацій, публічних висловлювань чи закликів екстремістського характеру; 2) сприяння організації екстремістської діяльності чи її здійснення шляхом надання грошових коштів, нерухомості чи матеріально-технічної бази.

Предметом фінансування екстремістської діяльності, а також сприяння організації екстремістської діяльності чи її здійснення шляхом надання грошових коштів, нерухомості чи матеріально-технічної бази можуть бути кошти та інше майно, які було здобуто злочинним шляхом. Тому якщо б особа, заздалегідь не обіцяючи, придбавала чи отримувала злочинні кошти або інше майно, які б використовувала для екстремістської діяльності, то виникало би питання щодо правової оцінки зазначених дій. Перед правозастосовними органами цілком обґрунтовано поставала би проблема щодо застосування відповідної норми – ст. 198 КК за ознакою збуту майна, одержаного злочинним шляхом, або ч. 1 ст. 110-1 КК за ознакою фінансування екстремістської діяльності чи сприяння їй. Для вирішення питання щодо кваліфікації діяння за відповідною нормою чи за сукупністю норм правозастосовникам необхідно було б звертати увагу на формулювання «за відсутності ознак більш тяжкого злочину», яке містилося в диспозиції ч. 1 ст. 110-1 КК. Відповідно до цієї ознаки складу злочину відповідальність за екстремістську діяльність могла б наставати лише за відсутності ознак більш тяжкого злочину. Таким чином, даючи правову оцінку діянню, необхідно було б звертати увагу на вид та розмір покарання, яке зазначено в санкціях ст. 198 КК України та ст. 110-1 КК. Виходячи з аналізу покарання, передбаченого за розглядані злочини, слід

зауважити, що злочин, передбачений ст. 198 КК України, відноситься до категорії середньої тяжкості, а злочин, передбачений ч. 1 ст. 110-1 КК, – до категорії невеликої тяжкості. У зв'язку з цим якщо б особа, заздалегідь не обіцяючи, використовувала майно, одержане злочинним шляхом, для екстремістської діяльності, то відповідальність повинна була б наставати за збут майна, одержаного злочинним шляхом, тобто за ст. 198 КК. У випадку коли у використанні майна, одержаного злочинним шляхом, для екстремістської діяльності, містились би ознаки відмивання злочинних доходів, то відповідальність повинна була б наставати за ст. 209 КК.

Іноземний досвід кримінально-правової охорони банківської діяльності

Жук І.В., доцент кафедри кримінально-правових дисциплін ННПП НАВС, кандидат юридичних наук

У світлі обраного курсу України на євроінтеграцію проблема забезпечення стабільності фінансової системи, у тому числі банківського сектору, як необхідної умови подальшого здійснення економічної реформи, набуває все більшого значення. На жаль, аналіз нинішнього стану банківської системи демонструє загострення криміногенної ситуації у цій сфері. Розширення спектру банківських послуг, розвиток галузі інформаційних технологій провокує появу нових форм і способів вчинення кримінальних правопорушень. Ситуація, що склалася, вимагає вжиття адекватних заходів у відповідь з боку держави. Однак чинні кримінально-правові норми наразі далеко не повною мірою враховують сучасний стан й особливості фінансово-кредитних відносин і не дозволяють забезпечити їх належний захист.

В аспекті дослідження питань удосконалення кримінально-правової охорони банківської діяльності значний інтерес становить звернення до зарубіжного досвіду правового регулювання зазначеної сфери, що дозволить більш повно проаналізувати існуючі проблеми та запропонувати напрями використання корисного зарубіжного досвіду правотворення. В першу чергу, це стосується норм кримінального законодавства зарубіжних країн, що не мають аналогів у вітчизняному законодавстві. У контексті зазначеного цікавим є досвід РФ, КК якої у якості засобу забезпечення захисту фінансово-кредитних відносин встановив відповідальність за злісне ухилення від погашення кредиторської заборгованості чи від оплати цінних паперів після набрання чинності судовим актом (ст. 177). Зазначена норма має подібні ознаки зі ст. 382 КК України «Невиконання судового рішення». Однак, зважаючи на наявність різних об'єктів посягання у цих злочинах, що зумовлюють свої особливості провадження, не виключається доцільність та перспективність науково-теоретичних розробок щодо імплементації вказаної статті КК РФ до вітчизняного законодавства з метою встановлення додаткових гарантій захисту прав й інтересів кредиторів. До речі, КК Білорусі так само передбачає відповідальність за ухилення від погашення кредиторської заборгованості (ст. 242), а також за зрив відшкодування збитків кредитором (ст. 241). Аналогом останньої норми у вітчизняному КК, як видається,